

¹Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне

ІНСТИТУТ МЕДІАЦІЇ В УКРАЇНІ ЯК ОДИН ІЗ АЛЬТЕРНАТИВНИХ МЕХАНІЗМІВ ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТІВ У ГРОМАДАХ МИРНИМ СПОСОБОМ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ У ПЕРІОД ВОЄННОГО КОНФЛІКТУ

У статті розглядається можливість вирішення спорів у місцевих громадах під час воєнного вторгнення, мирним шляхом за допомогою посередника (медіатора) в умовах зростання соціальної напруги у суспільстві, що є дуже потрібним для формування та посилення зав'язків між членами громади, для зміцнення довіри місцевої громади до обраних нею органів місцевого самоврядування. Розглядаються види і причини конфліктів у громадах та переваги швидкого врегулювання їх за участі всіх учасників спору та зацікавлених осіб за допомогою добровільної позасудової медіації.

Ключові слова: альтернативне вирішення спору; конфлікт; конфіденційність; медіація; посередництво.

Постановка проблеми. Війна, яка прийшла на землю України, тисячі вимушено переселених жителів, які втратили своє житло, близьких, рівень життя, до якого звикли, переживання за близьких, що залишилися на тимчасово окупованих територіях, постійна тривога, призвели до різкого збільшення кількості конфліктів (спорів) у громадах, перевантаження судів та збільшення термінів розгляду справ у судах.

Вивчення методів медіації як одного із альтернативних способів для запобігання та подолання різноманітних конфліктів, що виникають у громадах, може бути цікавим представникам органів місцевого самоврядування, громадським діячам, вчителям, медикам, волонтерам, представникам церковних громад, військовим та їх сім'ям. Корисним використання медіації буде як на етапі кризового стану, так і на етапі відбудови України, у час післяконфліктного періоду.

Метою статті є дослідження інституту медіації в Україні як одного із альтернативних механізмів врегулювання конфліктів у громадах мирним способом, а також проблеми та перспективи розвитку у період воєнного конфлікту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням окремих загальнотеоретичних та практичних питань, пов'язаних із розвитком медіаційних процесів, займались Гаврилюк О., Жданюк А., Кравець Н., Кашевський В., Пацурківський П., Часов Т., Ясиновський І. та інші.

Виклад основного матеріалу дослідження. Маючи потребу вирішувати проблеми громади і постійно перебуваючи під тиском активних жителів, лідери місцевого самоврядування потребують нових способів організації взаємин із громадськістю. Професійно підготовлений і проведений діалог є дієвим інструментом налагодження комунікації, вирішення конфліктів і прийняття рішень [9]. Наразі тривалі конфлікти виснажують і громадськість, і місцеве самоврядування. Вони поглинають ресурси, які могли б працювати на благо всіх. Вирішення проблемних питань позитивно впливає і на сприйняття місцевої влади, і на імідж міста або села загалом, що робить його більш привабливим для бізнесу, а громаду – більш ефективною та заможною. Завданнями діалогу може бути вирішення конфлікту в громаді, прийняття рішення щодо спірних питань, розробка спільної стратегії розвитку чи налагодження відносин усередині громади.

Згідно з статистичними даними, станом на травень 2023 року в Україні працювали 587 судів, 87 із них не працюють із-за активних бойових дій або розташовані на тимчасово окупованих територіях. Лишаються вакантними понад дві тисячі посад суддів, їхня кількість збільшується щодня. Вища кваліфікаційна комісія суддів (ВККС), яка відповідає за добір суддів, почала лише нещодавно знову працювати після чотирирічного простою. До початку війни Європейський суд з прав людини неодноразово виносив рішення, де вказувалося на надмірну тривалість розгляду справ у судах України [21]. Застосування альтернативних методик вирішення конфліктів у такій ситуації дозволить покращити описану вище ситуацію – розвантажити суди та стати більш ефективним способом вирішення спорів у місцевих громадах, зважаючи на високий відсоток невиконання судових рішень. Медіація сприяє будівництву основ сучасної правової держави та розвантаженню судової системи, наближає нашу країну до європейських стандартів, адже на омріяному шляху вступу України у Євросоюз їй потрібно провести

реформи та узгодити законодавство з європейським. Це торкається і медіації, яка вже тривало та ефективно працює у більшості цивілізованих країн світу у ролі структурованого механізму вирішення спорів без доведення їх до суду. Відомо, що медіація активно використовується у країнах ЄЕС, Англії, США, Канаді, Австралії, тому що є реально ефективною та результативною [16].

Конфлікт (від лат. *conflictus* – зіткнення) – це відсутність порозуміння між двома або більше сторонами, які можуть бути як конкретними особами так і групами людей. Кожний учасник конфлікту робить все можливе, щоб інша сторона пристала на її умови. Маючи різний характер, темперамент, виховання, релігійні переконання, базові сімейні цінності, інтереси, сторони по-різному сприймають ситуацію, в якій опиняються і не погоджуються одне з одним з приводу певних питань. Конфлікт виникає тоді, коли свідоме поведінка однієї зі сторін (особистості або групи) порушує інтереси іншої сторони, що є невід’ємною частиною соціуму [8].

Під час війни будь-які протиріччя у громадах загострюються. Конфлікт у нашій свідомості майже тотожний з агресією, погрозами, суперечками, ворожістю, але часто він допомагає членам місцевих громад висвітлити різноманіття поглядів та розуміння тієї чи іншої ситуації, збагачує додатковою інформацією, показує проблеми та способи їх альтернативного вирішення [10].

У посібнику «Геоінформаційна система моніторингу, аналізу, оцінки та вирішення конфліктів (ГІСМАОВК): опис упровадження системи за досвідом роботи 2019–2023 років» автори висвітлюють питання конфліктогенності громад та види конфліктів [15]. У 2019 році під час розробки напрямів моніторингу команда Аналітичної складової ГІСМАОВК відокремленим напрямом започаткувала інструмент дослідження «Первинний зріз конфліктності громад». Вони мали не лише відстежувати конфлікти, а й додатково вивчати слабкі сторони громад Донецької та Луганської областей, що могли призводити до зародження або загострення конфліктів. Керуючись Методичними рекомендаціями Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України 2018 року «Щодо оцінки ризиків виникнення конфліктів у громадах, що зазнали негативного впливу внаслідок збройного конфлікту» команда Аналітичної складової із залученням експертів розробила інструментарій дослідження «Первинний зріз конфліктності громад». Він дає змогу аналітикам оцінити градус конфліктності громад через систему понад 50 фіксованих індикаторів [15]. Ось деякі з них:

- наявність напруги між стороною, що приймає переселених осіб та внутрішньо переселеними особами;
- наявність ворожнечі (ксенофобії) у громадах на мовній, релігійній, етнічній основі;
- рівність доступу для місцевого населення до зброї, боєприпасів, вибухових речовин;
- наявність у громаді квазімілітарних формувань;
- наявність/ діяльність громадського сектора;
- наявність/ відсутність незаангажованих місцевих медіа;
- діалог громада/ влада;
- наявність напруги між місцевим населенням / малими соціальними групами;
- представництво місцевого населення у органах державної влади та місцевого самоврядування, медицині, силових структурах;
- обізнаність місцевої влади щодо потреб громадян;
- розвиток демократичних процесів, впровадження реформ;
- присутність у громаді спеціалістів у сфері безконфліктного спілкування, медіації;
- наявність та діяльність неформальних лідерів громад.

Якщо конфлікти у громаді призводять і допомагають ухваленню виважених рішень, покращенню стосунків, то їх називають конструктивними. Конфлікти, що перешкоджають цьому – деструктивні. Близько 80% конфліктів трапляються без усвідомленого бажання сторін. До цього призводять особливості психіки людини та неусвідомлення і небажання переважної кількості людей надавати їм значення. Але слова, дії чи бездіяльність (конфліктогени) можуть призвести до конфлікту. Ігнорування ескалації конфліктогенів несе собі високу небезпеку для мирного співіснування у громадах, так вважають розробники Методичних рекомендації Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України 2018 року «Щодо оцінки ризиків виникнення конфліктів у громадах, що зазнали негативного впливу внаслідок збройного конфлікту» [24].

В адміністративних справах, при з вирішення спору між органами державної влади чи місцевого самоврядування та приватними особами, гарно зарекомендувала себе медіація як механізм спрямування на мирне вирішення публічно-правових спорів, налагодження порозуміння між членами громади та органами влади, розвантаження адміністративних судів. Саме медіація допомагає зберегти час та репутацію, заощадити гроші та не втратити

ділового партнера, уникнути неприємних емоцій, зберегти конфіденційність і «не втратити обличчя» у суспільстві. При використанні медіаційної процедури немає ані сторони, що виграла, ані сторони, що програла, адже вони разом добровільно працюють, враховуючи інтереси одне одного, спільно знаходять варіанти вирішення ситуації, що склалася, приходять до спільного рішення. Професійно проведений діалог може [6]:

1. Покращити взаємодію влади і громади.
 - 1.1. Підвищити поінформованість громадян щодо діяльності влади і покращити прозорість влади.
 - 1.2. Перейти від конфлікту до розуміння, підтримки і конструктивного партнерства.
 - 1.3. Залучити громаду до ефективного прийняття рішень.
 - 1.4. Заручитись підтримкою громади для виконання рішень, адже участь в ухваленні рішення мотивує до їх виконання.
2. Вирішити проблеми і конфлікти
 - 2.1. Знайти вихід з патової ситуації, коли проблема довго не вирішується.
 - 2.2. Ухвалити прагматичні рішення, незважаючи на ідеологічні відмінності.
 - 2.3. Подолати конфліктні процеси всередині громад.
 - 2.4. Налагодити міжвідомчу співпрацю між освітянами, медичними працівниками, правоохоронцями тощо.
3. Згуртувати громаду як відповідальну спільноту.
 - 3.1. Мобілізувати соціальний капітал і людські ресурси громади для вирішення проблем.
 - 3.2. Знайти нові шляхи реалізації місцевої політики.
 - 3.3. Провести громадські слухання, розробити стратегії розвитку громади.
 - 3.4. Відпрацювати механізм роботи з органами самоорганізації населення.

Відповідно до п. 4, п. 10 ч. 1 Закону, «Медіація – це позасудова добровільна, конфіденційна, структурована процедура, під час якої сторони за допомогою медіатора врегульовують конфлікт (спір) шляхом переговорів, а учасниками медіації є медіатор (медіатори), сторони медіації, їхні представники, законні представники, захисники, перекладач, експерт та інші особи, визначені за домовленістю сторін медіації» [1].

Основними ознаками медіації є добровільність, рівність учасників медіаційного процесу, конфіденційність, захист прав та свобод людини. Положення Закону – гуманістичної природи та

спрямовані на полегшення вирішення проблем громадян, дотримання прав, свобод та інтересів, запобігають негативному вирішенню проблем конкретної людини, свідчать про повагу до честі та гідності, впроваджують культуру мирного вирішення конфліктів. Структурований процес перемовин між сторонами за допомогою посередника (медіатора), який має відповідну підготовку та досвід, називається медіацією. Вступити у медіаційний процес чи вийти з нього сторони мають добровільно і в жодному випадку не мають бути примушені до цього – саме це і називається добровільністю процедури [21].

При проведенні медіації посередник, на відміну від принципу гласності судового процесу, має дотримуватися засад конфіденційності – має, як і лікар, не розголошувати інформацію, яку йому повідомили сторони під час підготовки та проведення процесу. Існують процедурні запобіжники, які допомагають зберігати медіатору конфіденційність – він не може бути допитаний як свідок у справі щодо відомостей, які отримав у процесі медіації. Медіатор повинен бути нейтральним, незалежним і неупередженим, отже, він не може бути представником будь-якої сторони під час судового процесу. Медіатор під час проведення медіації мусить бути нейтральним у ставленні до сторін медіації та незалежний від сторін медіації, органів державної влади або ж органів місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб, інших фізичних і юридичних осіб. Більше того, забороняється втручання будь-яких органів державної влади чи органів місцевого самоврядування, громадських об'єднань, посадових, службових осіб та фізичних осіб під час підготовки та проведення медіації. Медіатор повинен допомагати сторонам конфлікту (спору) здійснювати комунікацію, досягати порозуміння та проводити переговори. І робити це мусить неупереджено. Він має право консультувати сторони та надавати їм рекомендації лише щодо порядку проведення медіації та фіксування її результатів.

Дуже важливою перевагою медіації є те, що безпосередня відповідальність за ухвалення та виконання рішень лежить на самих сторонах процесу, на відміну від судового процесу, коли рішення ухвалює суддя. Це збільшує шанси на виконання добровільно прийнятого спільного рішення сторін спору. Фіналом процесу медіації є укладення медіаційної угоди, де буде зафіксовано спільне рішення щодо предмету спору. Сторони можуть звернутися до суду, якщо угода не буде виконуватися. Цікаво, що процес медіації згадується і у Цивільному процесуальному кодексі [2]. Суд, під час підготовчого

засідання, може поцікавитися тим чи не бажають сторони провести позасудове врегулювання спору, уклавши мирову угоду чи вирішити примиритися, використавши процедуру медіації. Якщо так, то суд може зупинити провадження на будь-якій стадії судового процесу.

При всіх явних перевагах медіації при вирішенні спорів слід звернути увагу на причини малої обізнаності населення України з можливостями вирішення конфліктів за допомогою посередництва. Український науковець І. Ясиновський [25] вважає, що причинами низького рівня поширення медіації в Україні є:

- 1) низька правова культура населення;
- 2) недостатній рівень довіри до цієї послуги;
- 3) недостатня поінформованість суспільства загалом і громадян зокрема про медіацію, її переваги як альтернативної судовому розгляду;
- 4) позиції сторін, які не бажають погоджуватися на компроміс;
- 5) специфіка національного правосуддя;
- 6) складність вибору медіатора як високопрофесійної особи;
- 7) особливості політичного та економічного становища України;
- 8) низький рівень співпраці з міжнародними організаціями;
- 9) відсутність належного фінансування та незначна підтримка держави;
- 10) переважно громадські засади розвитку медіації.

Висновки. Інститут медіації в Україні знаходиться на етапі свого формування. У період війни та підвищення соціального напруження, вміння вирішувати конфлікти у місцевих громадах мирним способом набуває великого значення і фахівці, які володіють навичками запобігання виникнення або припинення конфлікту (спору) шляхом переговорів, будуть надзвичайно потрібні у більшості органів місцевого самоврядування, вони повинні працювати у більшості державних установ, у місцях проживання вимушено переселених жителів нашої країни, у приймаючих громадах, школах, ЗВО, серед військових, беручи до уваги те, що конфлікт, як і хворобу, краще попередити, ніж лікувати.

Щоб популяризувати медіацію як ефективний альтернативний спосіб вирішення спорів, в Україні необхідно провести широку інформаційну компанію у медіапросторі, вивчити та адаптувати для потреб українців кращий зарубіжний досвід інших країн у цій сфері [22], але за умов більш повного законодавчого регулювання питань, пов'язаних з процесом медіації та за умови підготовки відповідних фахівців, команд, які володітимуть не лише професійними знаннями, але й психологічними навичками для вирішення конфліктів,

дотримуватимуться засад ділової етики. Хто і як може провести коректне втручання в конфлікт таким чином, щоб призвести до позитивних змін в громаді? В деяких випадках фахівці органів місцевого самоврядування можуть розробити та впровадити заходи трансформації конфліктів самостійно [6], після консультування з фахівцями, або залучивши місцеві ресурси. Заходи з інтервенції можуть також допомогти провести місцеві експерти, які пройшли курси базових навичок медіатора, організації діалогів та мають відповідні сертифікати [9]. Тільки такий системний підхід, реагування не на окремі інциденти, а на конфлікт як прояв порушених зв'язків та потреб може призвести до стійких результатів і до позитивних змін.

1. Про медіацію: Закон України від 15.12.2021 р. № 1875-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text> (дата звернення: 25.11.2023).
2. Цивільний процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення: 25.11.2023).
3. Стандарти діалогу: визначення і принципи / ІМІП. 2017. URL: http://ipc.org.ua/upload/resursi/IMIP-dialogue--Standards-24_03_18.pdf (дата звернення: 25.11.2023).
4. Про деякі аспекти медіації у цивільних та господарських правовідносинах: директива 2008/52/ЄС Європейського парламенту та Ради від 21 травня 2008 р. URL: <https://ukrmediation.com.ua/images/DOCS/Model-documents/mediation-directive-ukr.pdf> (дата звернення: 25.11.2023).
5. Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги посередництва (медіації): наказ Міністерства соціальної політики України від 17.08.2016 р. № 892. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1243-16#Text> (дата звернення: 25.11.2023).
6. Діалог в місцевих громадах: рекомендації для органів місцевого самоврядування / Інститут миру і порозуміння. Київ, 2018. URL: <https://peacefulchange.org/wp-content/uploads/2021/01/IMIP-Dialogue-print.pdf> (дата звернення: 25.11.2023).
7. Проблеми та стан розвитку медіації в Україні. Олександр Кацьора Ужгородський національний університет (Ужгород, Україна). ГРАНІ. 2021. Том 24. № 7–8. URL: <https://grani.org.ua/index.php/journal> (дата звернення: 25.11.2023).
8. І. О. Слюсарев. Практичні аспекти управління конфліктами в системі місцевого самоврядування. *Право та державне управління*. URL: http://pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/4_2019/47.pdf (дата звернення: 25.11.2023).
9. Федчун Н. О. Конфлікти в діяльності органів місцевого самоврядування: причини, шляхи розв'язання та прогнозування: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр.: 25.00.04 / Національна академія державного управління при Президенті України. Київ, 2009. 20 с.
10. Довгань Н. П. Конфлікти в державному управлінні та шляхи їх вирішення: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр.: 25.00.01 / Національна академія державного управління при Президенті України. Київ, 2006. 20 с.
11. Часова Т. О., Кравець Н. В. Медіація як виклик сучасної правової системи. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 1/23. URL: http://lsei.org.ua/1_2023/34.pdf (дата звернення: 25.11.2023).
12. Лопушинський І., Ковальська Н., Демченко В. Медіація як засіб вирішення суперечок у публічному управлінні: гуманістичний аспект. *Вісник ХНТУ*. 2022. № 1. С. 110–119.
13. Ізбаш О. Медіація та альтернативне вирішення спорів онлайн. *Київський часопис права*. 2022. № 1. С. 80–85.
14. Рахлис В. Л. Проблеми формування медіаційних компетентностей

у сучасних навчальних закладах України. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2017. № 55 (108). С. 285–291. **15.** Геоінформаційна система моніторингу, аналізу, оцінки та вирішення конфліктів (ГІСМАОВК): опис упровадження системи за досвідом роботи 2019–2023 років. Центр Права та Посередництва. URL: https://drive.google.com/file/d/1iuhYPenIbOqYAKDH_YVvql_kAiLi24aO/view?pli=1 (дата звернення: 25.11.2023). **16.** Карпенко Р. Історичні передумови впровадження медіації в Україні та інших державах. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 4. С. 28–36. **17.** Цимбалюк В. І. Теоретико-правовий аналіз зарубіжного досвіду правового забезпечення медіації. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2014. № 11. С. 55–60. **18.** Гаврилюк Р. О., Пацурківський П. С. Медіація як цінність : монографія. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 466 с. **19.** Можайкіна О. С. Сутність принципу добровільності в медіації. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Сер. Право*. 2020. Вип. 61. Том 1. С. 77–79. **20.** Дутко А. О. Медіація як явище правової дійсності. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Юридичні науки*. 2018. Вип. 6. С. 210–216. **21.** Медіація в Україні: на порозі нового етапу розвитку. Блог проєкту «Право–Justice». 4 вересня 2023 року. **22.** Бірюков П. Н., Пронін А. В. Процедура медіації в Австрії. *Арбітражний та цивільний процес*. 2011. № 10. **23.** Кохан Г. Чи потрібна медіація Україні? *Юридичний Радник*. 2014. № 2 (74). URL: radnik.com.ua/zhurnal (дата звернення: 25.11.2023). **24.** Щодо оцінки ризиків виникнення конфліктів у громадах, що зазнали негативного впливу внаслідок збройного конфлікту : методичні рекомендації Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України 2018 року. URL: <https://old.minre.gov.ua/news/pidsumky-implementaciyi-metodychnyh-rekomendaciy-shchodo-ocinky-ryzykiv-vynyknennya-konfliktiv> (дата звернення: 25.11.2023). **25.** Ясиновський І. Г. Проблеми впровадження та проведення медіації в Україні. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/3250?locale-attribute=uk> (дата звернення: 25.11.2023).

REFERENCES:

1. Pro mediatsiiu : Zakon Ukrainy vid 15.12.2021 r. № 1875-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text> (data zvernennia: 25.11.2023).
2. Tsyvilnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>. (data zvernennia: 25.11.2023).
3. Standarty dialohu: vyznachennia i pryntsypy / IMIP. 2017. URL: http://ipcg.org.ua/upload/resursi/IMIP-dialogue--Standards-24_03_18.pdf (data zvernennia: 25.11.2023).
4. Pro deiaki aspekty mediatsii u tsyvilnykh ta hospodarskykh pravovidnosynakh: dyrektyva 2008/52/leC Yevropeiskoho parlamentu ta Rady vid 21 travnia 2008 r. URL: <https://ukrmediation.com.ua/images/DOCS/Model-documents/mediation-directive-ukr.pdf> (data zvernennia: 25.11.2023).
5. Pro zatverdzhennia Derzhavnoho standartu sotsialnoi posluhy poserednytstva (mediatsii) : nakaz Ministerstva sotsialnoi polityky Ukrainy vid 17.08.2016 r. № 892. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1243-16#Text> (data zvernennia: 25.11.2023).
6. Dialoh v mistsevykh hromadakh : rekomendatsii dlia orhaniv mistsevoho samovriaduvannia / Instytut myru i porozuminnia. Kyiv, 2018. URL: <https://peacefulchange.org/wp-content/uploads/2021/01/IMIP-Dialogue-print.pdf> (data zvernennia: 25.11.2023).
7. Problemy ta stan rozvytku mediatsii v Ukraini. Oleksandr Katsora Uzhhorodskiy natsionalnyi universytet (Uzhhorod, Ukraina). HRANI. 2021. № 7–

8. Tom 24. URL: <https://grani.org.ua/index.php/journal>. (data zvernennia: 25.11.2023).
- 8.** I. O. Sliusarev. Praktychni aspekty upravlinnia konfliktamy v systemi mistsevoho samovriaduvannia. *Pravo ta derzhavne upravlinnia*. URL: http://pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/4_2019/47.pdf. (data zvernennia: 25.11.2023).
- 9.** Fedchun N. O. Konflikty v diialnosti orhaniv mistsevoho samovriaduvannia: prychny, shliakhy rozviazannia ta prohnozuvannia : avtoref. dys. ... kand. nauk z derzh. upr. : 25.00.04 / Natsionalna akademiia derzhavnoho upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy. Kyiv, 2009. 20 s.
- 10.** Dovhan N. P. Konflikty v derzhavnomu upravlinni ta shliakhy ikh vyrishennia : avtoref. dys. ... kand. nauk. z derzh. upr. : 25.00.01 / Natsionalna akademiia derzhavnoho upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy. Kyiv, 2006. 20 s.
- 11.** Chasova T. O., Kravets N. V. Mediatsiia yak vykyk suchasnoi pravovoi systemy. *Yurydychnyi naukovi elektronnyi zhurnal*. № 1/23. URL: http://lsej.org.ua/1_2023/34.pdf (data zvernennia: 25.11.2023).
- 12.** Lopushynskiy I., Kovalska N., Demchenko V. Mediatsiia yak zasib vyrishennia superechok u publicnomu upravlinni: humanistychnyi aspekt. *Visnyk KhNTU*. 2022. № 1. S. 110–119.
- 13.** Izbash O. Mediatsiia ta alternatyvne vyrishennia sporiv online. *Kyivskiy chasopys prava*. 2022. № 1. S. 80–85.
- 14.** Rakhlys V. L. Problemy formuvannia mediatsiinykh kompetentnosti u suchasnykh navchalnykh zakladakh Ukrainy. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*. 2017. № 55 (108). S. 285–291.
- 15.** Heoinformatsiina systema monitoryngu, analizu, otsinky ta vyrishennia konfliktiv (HISMAOVK): opys uprovadzhennia systemy za dosvidom roboty 2019–2023 rokiv. *Tsentr Prava ta Poserednytstva*. URL: https://drive.google.com/file/d/1iuhYPenIbOqYAKDH_YVvqL_kAiLI24aO/view?pli=1 (data zvernennia: 25.11.2023).
- 16.** Karpenko R. Istorychni peredumovy vprovadzhennia mediatsii v Ukraini ta inshykh derzhavakh. *Pidpriemnytstvo, gospodarstvo i pravo*. 2020. № 4. S. 28–36.
- 17.** Tsymbaliuk V. I. Teoretyko-pravovyi analiz zarubizhnoho dosvidu pravovoho zabezpechennia mediatsii. *Biuletyn Ministerstva yustytzii Ukrainy*. 2014. № 11. S. 55–60.
- 18.** Havryliuk R. O., Patsurkivskiy P. S. Mediatsiia yak tsinnist : monohrafiia. Chernivtsi : Chernivets. nats. un-t im. Yu. Fedkovycha, 2023. 466 s.
- 19.** Mozhaikina O. S. Sutnist pryntsyphu dobrovilnosti v mediatsii. *Naukovi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Ser. Pravo*. 2020. Vyp. 61. Tom 1. S. 77–79.
- 20.** Dutko A. O. Mediatsiia yak yavyshe pravovoi diisnosti. *Visnyk Lvivskoho torhovelno-ekonomichnoho universytetu. Yurydychni nauky*. 2018. Vyp. 6. S. 210–216.
- 21.** Mediatsiia v Ukraini: na porozhi novoho etapu rozvytku. Bloh proiektu «Pravo–Justice». 4 veresnia 2023 roku.
- 22.** Biriukov P. N., Pronin A. V. Protsedura mediatsii v Avstrii. *Arbitrazhnyi ta tsyvilnyi protses*. 2011. № 10.
- 23.** Kokhan H. Chy potribna mediatsiia Ukraini? *Yurydychnyi Radnyk*. 2014. № 2 (74). URL: radnik.com.ua/zhurnal (data zvernennia: 25.11.2023).
- 24.** Shchodo otsinky ryzykiv vynyknennia konfliktiv u hromadakh, shcho zaznaly nehatyvnoho vplyvu vnaslidok zbroinoho konfliktu : metodychni rekomendatsii Ministerstva z pytan reintehratsii tymchasovo okupovanykh terytorii Ukrainy 2018 roku. URL: <https://old.minre.gov.ua/news/pidsumky-implementaciyi-metodychnyh-rekomendaciy-shchodo-ocinky-ryzykiv-vynyknennya-konfliktiv> (data zvernennia: 25.11.2023).
- 25.** Yasynovskiy I. H. Problemy vprovadzhennia ta provedennia mediatsii v Ukraini. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/3250?locale-attribute=uk> (data zvernennia: 25.11.2023).
-

Sehina O. M. [1; ORCID ID: 0009-0005-6354-507X],

Master,

Antonova S. Ye. [1; ORCID ID: 0000-0003-4796-8580],

Candidate of Economics (Ph.D.), Associate Professor

¹National University of Water and Environmental Engineering, Rivne

INSTITUTE OF MEDIATION IN UKRAINE AS ONE OF THE ALTERNATIVE MECHANISMS OF PEACEFUL CONFLICT SETTLEMENT IN COMMUNITIES: PROBLEMS AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT IN THE PERIOD OF MILITARY CONFLICT

The war that came to the land of Ukraine, anxiety for soldiers, children and relatives who remained in the temporarily occupied territories, led to a sharp increase in the number of conflicts (disputes) in communities, overloading of courts and an increase in the terms of consideration of cases in courts.

The article considers the possibility of resolving disputes in territorial communities by peaceful means with the help of a mediator (mediator) in the conditions of increasing social tension in society during a military invasion.

The types and causes of conflicts in communities and the advantages of their quick settlement with the participation of all participants in the dispute and interested persons with the help of a voluntary out-of-court procedure – mediation are considered.

The Institute of Mediation in Ukraine is at the stage of formation. In a period of war and growing social tension, the ability to resolve conflicts that highlight the diversity of views in local communities through peaceful means acquires great importance, and specialist mediators who have the skills to prevent or end disputes through negotiations will be extremely necessary in most local self-government bodies, should to work in state institutions, in the places of residence of forcibly resettled residents of our country and in host communities, schools, universities, among the military.

To popularize mediation, it is necessary to conduct a wide information campaign in the media space of Ukraine, to study and adapt to the needs of Ukrainians the best foreign experience of other countries in the field of mediation, to train relevant specialists and prepare teams that will possess not only professional knowledge, but also psychological skills for conflict resolution, will adhere to the principles business ethics.

Keywords: alternative dispute resolution; conflict; confidentiality; mediation; mediation.

Отримано: 27 листопада 2023 року
Прорецензовано: 02 грудня 2023 року
Прийнято до друку: 29 грудня 2023 року